

Izvan vrtića: svijet prepun mogućnosti

Carme Cols

Često se nedostatak prostora vrtićima pretvara u mogućnost da se djeci ponude vrijedni resursi koje nudi vanjsko okruženje vrtića. Djeca, roditelji i odgajatelji mogu iznova otkriti vlastito okruženje, te promisliti koje još aktivnosti izvan vrtića mogu u djeci upaliti iskru znatiželje i potaknuti ih da pogled usmjere i preko igrališne ograde.

Mnogim odgajateljima ulica je bila prvi 'vrtić'. Tamo se odvijao intenzivan socijalni život djece, a igre su bile potaknute prirodnom znatiželjom za otkrivanjem, stvaranjem, kreativnošću... I u vrtiću je postojao prostor nalik toj ulici - riječ 'igralište' značila je slobodu u igri, druženje s prijateljima i nastavak igre započete na ulici.

I dan-danas nam riječi švicarskog pedagoga Ferriera još uvijek dobro opisuju različite situacije: 'Dijete voli prirodu, a mi smo joj zalupili vrata; dijete bi željelo naći smisao svojoj igri, a mi smo ga uklonili; ono voli biti stalno u pokretu, a mi smo ga sputali; voli razgovarati, a mi smo ga ušutkali; želi razmišljati, a mi ga usmjeravamo samo ka sjećanjima; želi slijediti svoju maštu, a mi smo je otjerali; želi biti slobodno, a mi ga učimo pasivnoj poslušnosti'. Ovo su riječi koje nam govore da, kad u blizini nema vrijednih prostora za igru na otvorenom, trebamo ići dalje i pobjeći iz betoniziranog i osiromašenog okruženja.

Okruženje siromašno prirodom ljude prisili da traže kvalitetne prostore za djecu i izvan vrtića. Prirodu pronalazimo na trgovima i obližnjim skrivenim mjestima, uz staze kojima svakodnevno prolazimo. Priroda se može naći i u

blizini malene fontane ili u parku, uz neki trg na kojem se uvijek nešto događa. Trebate samo, s vremena na vrijeme, pronaći neku fontanu, park, trg, kako biste otkrili puža, mrava, psa, mirise prirode... Morate svakodnevno izlaziti, kako biste uspostavili povezanost s određenim područjem, teritorijem, kako biste svaki put, u društvu prijatelja ili obitelji, pronašli mjesta koja će postati vašima. Tako sve što okružuje dijete postaje njegovim vrtićem. Svi želimo doživjeti sve te prostore svim našim čulima! Mjesto na kojem se živi daje jasnu sliku

svojih simbola, uspomena koje se vežu na druga sjećanja i tako djetetu pružaju osjećaj sigurnosti i potiču njegovu želju za izražavanjem.

Korištenje vanjskih prostora nudi okvir za stjecanje novih znanja, stvaranje novih prijateljstava i veza, za komunikaciju s drugima, a time se omogućuje rast različitih kolektivnih iskustava.

Svaki prijedlog, aktivnost ili šetnja oko vrtića dobar je razlog za upoznavanje i povremeno otkrivanje mjesta u kojem djeca žive. Sa svojim obiteljima djeca doživljavaju vanjske prostore, koje

ponovno otkrivamo u vrtiću. Fontana, jezerce, park s pticama... svako dijete i odrasla osoba mogu, u svom kvartu ili gradu, pronaći kutak koji prepoznaju kao svoj.

Kontinuitet i određeni rituali ponavljanja stvaraju referentne točke koje pogoduju atmosferi mira i uvažavanja, te pridonose odgoju i učenju djece: uče kako hodati ulicom, kako se osvrnuti prije prelaska, kako razgovarati s

drugom djecom i odraslima dok uočavaju tisuće sitnih detalja, koje će pohraniti za budućnost.

Za vrtićku je djecu izlazak u grad, šetnja ulicama i trgovima velika odgovornost, o kojoj često odlučuju roditelji i odgajatelji zajedno. Potrebno je više odraslih za pratnju djece u šetnji gradom; oni će djeci pružiti potrebnu sigurnost i stvoriti mirnu atmosferu koja nudi bezbroj mogućnosti te suživot

pojedinačnih i kolektivnih interesa grupe.

Neke od zabilježki iz dnevnika vrtićke grupe, vođenog u razdoblju od 2,5 godine, pokazuju vrste sitnih izazova koje su djeca svladala.

Carme Cols, odgajateljica vrtića u katalonskom mjestu Cornellà de Llobregat u blizini Barcelone. ccols@xtec.cat

20. rujna. Svi smo stajali tiho i slušali kišu; željeli smo izaći, ali nismo imali čizme niti kabanice.

Mnogo smo puta od plastičnih vrećica pravili zaštitu za glavu i noge i izašli se igrati na kiši, u lokvicama, ali smo se na kraju smočili; ići u šetnju, gledati vlastiti odraz u baricama vode, bila je aktivnost koja nas je naučila cijeniti opremu za kišu, dragocjenu kao i voda; prisilila nas je da improviziramo i napravimo plan koji će nam omogućiti da i po kiši izađemo.

22. rujna. Pošli smo tražiti kadice koje su roditelji donijeli u vrtić prošle sezone; djeca su se brzo organizirala; budući da je bilo lijepo vrijeme, u svaku smo stavili malo vode.

Kad bi temperature to omogućile, vraćali bismo se vanjskim aktivnostima iz razdoblja između svibnja i srpnja; odjednom smo vidjeli snažan interes djece da se nauče sama svlačiti, oblačiti, izuvati cipele.

23. rujna. Svi smo išli u šetnju do trga blizu vrtića; ponijeli smo brodić od papira i puštali ga u jezerce.

Baka jednog djeteta došla se na jezerce poigrati s nama i napravila nam čamac od papira; obitelji se često uključuju kad idemo van, u šetnju.

28. rujna. Danas smo radili s plastelinom koji smo jučer kupili; prije odlaska u park oprali smo ruke; voda je poslije pranja postala smeđa. Koristimo svaku priliku i izgovor da izađemo iz vrtića; kontinuiranost ovih izleta povećala je povezanost vrtića s neposrednim okruženjem; planirali smo improvizirati i pritom smo uvijek mogli računati da ćemo susresti medicinsku sestru, kuharicu, nezaposlene ljude...

Izlet izvan vrtića bio je izazov koji smo uspješno svladali; obitelji su se uključile pa smo mogli prekinuti sa starom praksom odlaska u šetnju, gdje djeca hodaju u redu držeći zajednički povodac; izašli smo uživajući u činjenici da se djeca znaju ponašati, hodati tiho u dvoredu, držeći za ruku vrtićkog prijatelja ili odrasle; djeca su hodala bez žurbe, s dovoljno vremena za razgledavanje, razgovor i slušanje jedni drugih, te priprečavanje vlastitih iskustava.

30. rujna. Albina mama donijela nam je plastične žlice iz bolnice u kojoj radi; iskoristili smo priliku nakon što je Pere šmrkom oprao igralište pa smo plastičnim žlicama oblikovali kolače od blata.

Zadovoljstvo igranja blatom; naučiti djecu da se ne zaprljaju; brzo su shvatili kako sjesti na kantice i druge predmete koje su nam roditelji donijeli: klupe, drvene sanduke... taj prostor, prazan prije igre, polako se napunio figurama od blata, što je donijelo nove mogućnosti igre.

14. listopada. Jutros smo gledali kroz prozor kako se ptice kupaju u lokvicama vode u dvorištu; nažalost nismo išli van, jer je danas jako vjetrovito i hladno i nije bilo sunčeve topline.

15. studenoga. Danas jesmo! Bili smo vani; igralište je bilo prekriveno baricama vode; divno je i sunčano, i željeli smo izaći i igrati se baricama vode; ali, mnoga djeca nisu opremljena; na kraju smo pripremili zaštitu, čizme i kabanice za sve; baš smo uživali.

18. studenoga. Išli smo u lov na puževe; dobro smo se utopili; danas su svi imali vodootpornu odjeću i čizme, a vani je sipila kišica; hodali smo ulicom, stubama, te otišli do gradskog vrta s jezercem; budući da smo svi imali potrebnu odjeću i opremu, igrali smo se u lokvicama vode.

Ponovno proživljavamo ista iskustva; često izlazimo; naporno smo radili u grupi, zajedno s roditeljima; uspjeli smo opremiti cijelu grupu kabanicama i čizmama; i veliki i mali su jedni drugima umjesto: 'Oh, ne! Pada kiša!' govorili: 'Super, pada kiša!' Roditelji su iz vrtića otišli kući preskakujući lokve.

Odlazak u šetnju po kiši i sunčanom danu pomaže da objasnimo djeci razliku u kvaliteti sunčevog svjetla; pogledom u nebo, koje nikad nema istu boju, nikad iste oblake... pogledom na tlo, gdje se u vodi odražava naš lik, a zatim se slika razbije kad dijete zagazi u vodu.

Odrastanje, kao i uključenost obitelji, pomaže kontinuiranom rastu i akumuliranju zajedničkih vrijednosti; težak posao u svlačenju mokre odjeće s djece kasnije biva nagrađen njihovom srećom i samopouzdanjem, koje djeca pokazuju odgajateljima i roditeljima; za tren je mokra odjeća stavljena na radiator da se suši; djeci pomoć odraslih treba sve manje i manje.